

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 45

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-64-8

BRNO 2004

3001-

9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 45

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
- Odpovědný redaktor: doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc.,
PhDr. Rudolf Procházka, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del
Maschio
- Na titulním listě: Jeskyně Švédův stůl. Foto Jiří A. Svoboda
- Tisk: Bekros
- Náklad: 400 ks

© 2004 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

ty bratrské a existovala zde i velice silná židovská obec, patřící k z největším na Moravě. Z intravilánu města pocházejí dosud jen vrcholně středověké nálezy (Kuča 2002, 333-334; Procházka – Doležel 2001, 35).

Pohořelice leží v nivě řeky Jihlavy. Ve 13. a 14. stol. se v těchto místech hlavní tok Jihlavy dělil na dvě větve a město samotné bylo umístěno strategicky na ostrově. Nadmořská výška lokality se pohybuje okolo 180 m n. m.

Zkoumaná parcela se nachází na severní straně Horního náměstí, poblíž budovy fary. Výkopy základů byly dokumentovány čtyřmi dílčími řezy (P1-P4). Zachyceny byly zděné konstrukce, komunikační horizonty a zahloubené objekty náležející období středověku a novověku (Holub – Merta – Zúbek 2003). V současné době je výzkum ve fázi zpracování.

Petr Holub, Archäia Brno, o.p.s.

Obr. 45. Pohořelice, Horní náměstí, ilustrační foto. Horní Platz, Gesamtansicht.

Literatura

Holub, P. – Merta, D. – Zúbek, A. 2003: Pohořelice. Terénní dokumentace z akce A77/03 uložená v archivu Archäia Brno, o.p.s.

Kuča, K. 2002: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 5. Praha.

Procházka, R. – Doležel, J. 2001: Současný stav poznání počátků jihomoravských měst, Přehled výzkumů 42, (2000), 25-74.

Resumé

Pohořelice, Horní Platz (Bez. Břeclav). Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

POLNÁ (okr. Jihlava).

Zámek. Vrcholný a pozdní středověk, 14.-15. století. Hrad. Záchraný výzkum.

Během úprav parkánové části hradu v Polné (parc. č. 355) bylo na podzim roku 2003 odhaleno nároží západního křídla hradu. Odkrytá základová zeď byla postavena z žulových a rulových článků na zvětřalém rulovém podloží. Na úrovni dnešního terénu na ni dosedá armované nároží z opracovaných žulových bloků. Západní obvodová zeď byla částečně překryta

vrstvou navážky o mocnosti zhruba 150 cm, pod níž byla odkryta část kamenného chodníku, který spojoval nádvoří hradu s parkánem. Ve výkopu pro osvětlení na severovýchodní straně parkánu bylo sesbíráno větší množství fragmentů nádob ze 14.-15. století.

David Zimola, M Vysočiny

Prameny

Zimola, D., 2003: Polná, Zámek – úprava parkánu, nálezozápráva čj. 103-03, ulož. v archivu NZ MVJ.

Resumé

Polná (Bez. Jihlava), Burg Polná. Mittelalter – Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

PRAVLOV (Brno-venkov)

Středověk, novověk. Sídlištní aktivity. Záchraný výzkum.

V souvislosti s budováním nového vodovodního řadu v obci Pravlov byl v měsících září a říjnu 2003 realizován archeologický dohled nad výkopovými pracemi.

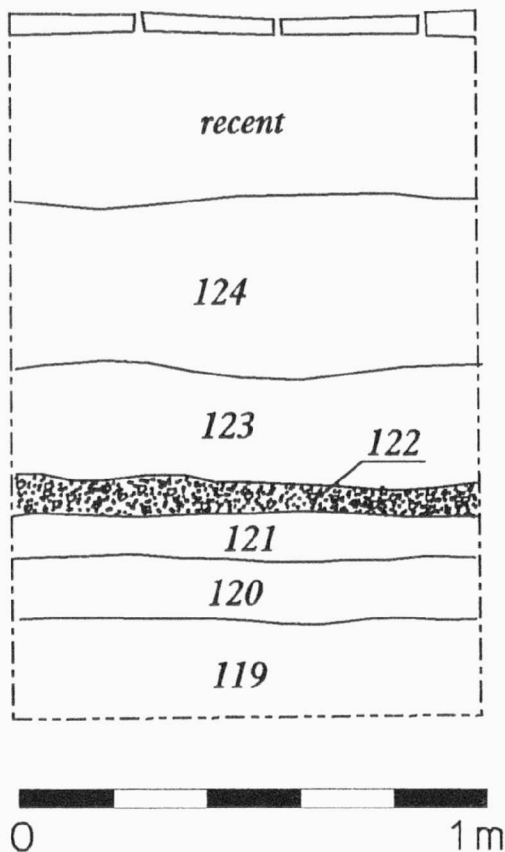
Obec leží na řece Jihlavě v místech, kde končí sevření hlubokého údolí a řeka se volně rozlévá do poměrně širokého úvalu směrem k Pohořelicím. Nadmořská výška se pohybuje okolo 190 m.

Pravlov byl důležitým bodem na cestě z Brna do Znojma, roku 1222 je zde zmíněn most a mýto. Listinná falza ze 12. století dokládají jeho existenci jako správního centra již k roku 1073, resp. 1104. Patrně již ve 2. polovině 13. století se Pravlov stal zeměpanským městečkem. Jeho půdorys tvoří dva navazující prostory, oddělené od sebe řekou Jihlavou. Levobřežní (východní) část se nazývá Malý Pravlov a jako vydělená ze zdejšího dvora se připomíná již roku 1498. Pravobřežní (západní) prostor má podobu velké nálevkovité návsi s kostelem uprostřed. Jde patrně o starší jádro Pravlova, k němuž je připojeno nově založené obdělne náměstí. Z archeologického hlediska jsou naše znalosti o sídelním vývoji intravilánu zatím zcela nedostatečné (Doležel 2000, 169,176; Kuča 2002, 671).

Dohled byl realizován systémem dokumentace dílčích profilů cca 1,5 m hlubokých výkopů pro vodovodní potrubí. V historickém jádru obce nebyla v žádném z dokumentovaných řezů

Obr. 46. Pravlov, poloha dokumentovaných profilů. Lage der dokumentierten Profile.

Obr. 47. Pravlov, Profil P5
Profil P5.

zachycena úroveň podloží a v narůstajícím souvrství byly identifikovány pouze novověké navážky (terénní úpravy). O mocném nárůstu terénu v novověku svědčí i starší dochované domy na návsi (např. fara), které jsou vzhledem k současnému terénu „utopeny“ o cca 2 m pod dnešní povrch komunikací. Můžeme se domnívat, že nárůst terénu byl způsoben změnou vodního režimu řeky Jihlavy a obec se z důvodu ochrany před vodou vyvýšila nad okolní terén (některé z dokumentovaných vrstev mají snad i náplavový charakter).

Obr. 48. Pravlov – kostel.
Pravlov – Kirche.

V rámci akce bylo také dokumentováno obnažené zdivo místního kostela. Lze rozlišit minimálně tři středověké fáze jeho výstavby. Bylo také možné sledovat barokní zvýšení lodí kostela a opěrných pilířů; tuto událost můžeme spojit s výše zmíněným nárůstem terénu. Také parapety barokních oken jsou položeny o 2 metry výše než parapety oken gotických (Holub-Kolařík – Peška 2003). Akce je v současné době ve fázi zpracování.

Petr Holub, Archaia Brno o.p.s.

Literatura

- Doležel, J. 2000: K městskému zřízení na středověkém Brněnsku do roku 1411, *Mediaevalia archaeologica* 2, 159-259.
- Holub, P. – Kolařík, V. – Peška, M. 2003: Pravlov – výstavba vodovodu. Terénní dokumentace z akce A82/2003 uložena v archivu Archaia Brno, o.p.s.
- Kuča, K. 2002: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 5. Praha.

Resumé

Pravlov (Bez. Brno-venkov). Mittelalter, Neuzeit. Siedlungen. Rettungsgrabung.

PROSTĚJOV (okr. Prostějov)

Kramářská ul. Novověk. Záchranný výzkum. Uložení: Muzeum Prostějovska v Prostějově

V souvislosti se stavbou domu v proluce na Kramářské ul. (po pravé straně ve směru z náměstí k hradbám) byl prováděn archeologický dohled. Po celé parcele výkopy porušovaly pouze navážkové vrstvy z 19. a 20. stol. Ve výkopu pro nosný pilíř v části stavby přiléhající ke Školní ulici byly zachyceny zbytky dřevěné trámové konstrukce datované střepy z výplně do 17. stol. Souřadnice na mapě ZM 1:10000 24-24-07: Z:340 J:45, Z:341 J: 45, Z: 341 J: 50, Z: 340 J:50

Pavel Moš, M Prostějovska

Resumé

Prostějov (Bez. Prostějov). Neuzeit. Rettungsgrabung

PROSTĚJOV (okr. Prostějov)

Ul. Dukelská brána č. 5. Vrcholný středověk. Město. Kulturní vrstva. Záchranný výzkum.

V měsíci lednu 2003 byla zahájena stavba nové budovy ČSOB v Prostějově, a to v místě proluky, která vznikla v 80. letech minulého století demolicí hotelu U tří králů. Při demolici byla téměř celá plocha někdejší zástavby snížena až na úroveň někdejší podlahy suterénu. Relativně nedotčen zůstal jen úzký pruh v severovýchodním rohu parcely. Vzhledem k tomu, že se zemní práce této části pozemku dotkly jen okrajově, omezil se výzkum na zdokumentování východního profilu stavební jámy a ovzorkování středověkých vrstev. Z těch byl drobnou sondou získán materiál ze závěru 14. a počátku 15. století. Pořízená dokumentace bude využita při výzkumu na